

Skötselplan för Lomsjöskogens naturreservat

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att:

- skydda och utveckla en unik gammal barrnaturskog
- bevara den biologiska mångfald som är knuten till reservatets naturtyper
- säkra gynnsam bevarandestatus för ett Natura 2000-område huvudsakligen av kategorin "västlig taiga" enligt EU:s habitatdirektiv. Andra naturtyper som ingår är "dystrofa sjöar och småvatten" och "öppna svagt välvda mossar och fattiga och intermediära kärr och gungflyn"

Skötseln skall leda till att reservatets höga naturvärden bevaras och utvecklas genom att mark, vegetation och vatten lämnas för fri utveckling.

2. Beskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn:	Lomsjöskogen
Objektnummer:	04-02-85
Skyddsform:	Naturreservat
Kommun:	Gnesta
Församling:	Gryt
Fastigheter:	Ånhammar 1:1, Hässelby 1:1, Hässelby 2:4
Markägare:	Ånhammar 1:1 samt Hässelby 1:1: Agneta von Stockenström 1/10 och Bo Lemar 9/10, Hässelby 2:4: Alf Hedlund 1/1
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Naturgeografisk region:	Nr. 24, Svealands sprickdalsterräng
Lägesbeskrivning:	Området är beläget på Mälarmårdens ca 3,5 km NO Ånhammars säteri, och ca 10 km NNV Stjärnhov
Topografisk karta:	10H SV
Ekonomisk karta:	107 22, 107 23
ID-punkt:	656163.156572
Gräns:	Reservatet begränsas av innerkanten av den svarta linje som anges på beslutskartan, bilaga 1
Areal:	31,4 ha, varav land 30,5 ha
Status:	
- Natura 2000	Beteckning: SE0220208
- Riksintresse	Mindre del i norr ingår i riksintresse F12 (friluftsliv)

- Naturvårdsprogram Ingår i objekt 80-1 "Skogsområde norr om Änhammar", klass III samt 80-1B "Naturskog vid Lomsjön", klass II
- Nyckelbiotop Beteckning: 10H 2d 07, 10H 2d 08
- VMI 10H 2D 01, Myr vid Lomsjön och Kvarnsjön, klass III

Markslag och naturtyper:

- Skogsmark
 - Barrskog ca 22 ha
 - Skogbevuxen myr ca 3,4 ha
- Våtmark
 - Fattigkärr ca 5 ha
- Sötvatten
 - Dystrof insjö ca 1 ha

Naturtyp enligt Natura 2000:

- Västlig taiga (9010) ca 21 ha
- Dystrofa sjöar och småvatten (3160) ca 1 ha
- Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140) ca 2 ha
- Skogbevuxen myr (91D0) ca 3 ha

Prioriterade bevarandevärden:

Biologiska

- Markslag Skogsmark
- Naturtyper Barrnaturskog
- Strukturer Gamla träd och död ved
- Växt- och djursamhällen Vedsvampar, mossor, lavar, fåglar, ryggradslösa djur

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Enligt häradskartan från 1905 var hela området barrskogbevuxet vid seklets början. Längre tillbaka har skogen troligen använts extensivt för viss vedhuggning samt för ved till kolning åt bruken i Åkers bergslag.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Skogen i den södra delen i anslutning till Lomsjön är mycket gammal med en medelålder av ca 200 år. De flesta av de gamla tallarna är betydligt äldre, vissa uppskattas till mellan 300 och 350 år. Barrskogen som dominerar reservatet i övrigt är av varierande ålder där medelåldern uppskattas till mellan 100 och 130 år. Det

Datum

Dnr

2001-12-14

231-2552-2001

biologiska bevarandevärdet ligger främst i att skogen varit orörd under lång tid och därigenom fått naturskogsprägel med dess mångfald av olika strukturer och arter.

Topografin i reservatet är relativt flack med en höjdrygg i den centrala delen. Den huvudsakliga vegetationstypen är blåbärsris där riset bitvis är mycket välutvecklat. På höjdryggar och hållmarkspartier dominerar lingonris och fattigare vegetationstyper medan kråkbär och ljung är de dominerande arterna i fältskiktet. Vid Lomsjön finns tallmossvegetation med arter som skvattram och odon i fältskiktet. I barrskogen finns insprängda mindre sumpskogsdråg av starr- fräkentyp.

Den flerskiktade och välslutna barrskogen innehåller rikligt med torrträd, torrakor och lågor. Död ved av gran och tall av varierande grovlek förekommer i olika stadier av nedbrytning. På vissa ställen finns anhopningar av lågor liggande över varandra, där de äldsta är så förmultnade att endast konturen av en trädstam syns. Förutom riktigt gamla tallar förekommer även gamla grova granar liksom gamla senvuxna granar. Skogen är delvis uppkommen efter äldre bränder och vissa spår efter bränder går att se än idag. Eftersom skogen under snart ett sekel varit i stort sett opåverkad av bränder eller avverkningar vandrar nu granen successivt in. Om någon ny brand ej drar fram över området kommer granen så småningom att ta överhanden. Detta till trots kommer viss naturlig förnygring av tall att ske i större luckor och på svagare mark.

På gamla träd och torrakor i gammelskogen växer en värdefull lavflora. I ljusluckor draperas gamla senvuxna granar av hänglavar, däribland den i södra Sverige numera sällsynta garnlaven. På döda högstubbar eller torrakor finns flera ovanliga lavar ur gruppen knappnåls-lavar (skorplavar med, ofta små, ”knappnålsliknande” fruktkroppar). Nämnas bör kortskaftad ärgspik, liten spiklav, kornig nållav och gulnål. Även enstaka ovanliga mossor har påträffats, såsom den rödlistade (enligt ArtDatabanken) vedtrappmossan samt den kuddbildande blåmossan. Bland mer sällsynta kärlväxter kan nämnas orkidén knärot samt ryl. Fågellivet är rikt med bl.a. flera hackspettarter. Däggdjur är som vanligt sparsamt förekommande i denna skogstyp, men älg, rådjur, hare och räv uppehåller sig gärna i området. I de många grova högstubbarna finns gott om håligheter vilket är viktiga livsmiljöer för mård och fladdermöss. I området råder en naturlig dynamik där olika svampar svarar för nedbrytningen av ved. Ett flertal ovanliga vedsvampar finns, varav rosenticka och kötticka särskilt bör nämnas.

Hydrologiska och geologiska bevarandevärden

Lomsjön är en dystrof sjö med brunt, humusfärgat vatten. Hydrologiskt är området ej påverkat av dikningar. En naturlig dynamik råder i sumpskogsdråg och våtmarker. Berggrunden i området utgörs av gnejsgraniter. Jordarten inom området består till största delen av moränmarker, men betydande arealer utgörs av organiska jordarter (torvmark).

Intressen för friluftsliv/forskning

Några direkta stigar eller leder för det rörliga friluftslivet finns ej vilket gör att området har en låg besöksfrekvens. I reservatet finns bra exempel på en välutvecklad barrnaturskog och området har viss betydelse för forskning.

Prioriterade bevarandevärden

Rangordnade bevarandevärden	Internationell status	Nationell status	Regional status	Lokal status	Ingen status
Barrnaturskog	X	X	X	X	
Gamla träd		X	X	X	
Död ved		X	X	X	
Växt- och djursamhällen		X	X	X	

Referenser

Aminoff, F. 1955 *Gamla och märkliga skogsområden på Ånhammar i Södermanland*.

Svenska Skogsvårdsföreningens tidskrift häfte nr 1.

Gärdefors, U. (ed.), 2000. *Rödlistade arter i Sverige 2000*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Sveriges Geologiska Undersökning, 1982. *Jordartskartan*, 10H SV.

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1991. *Sörmlands Natur*. Naturvårdsprogram.

3. Indelning i skötselområden

Eftersom hela reservatet ska lämnas orört för fri utveckling erfordras ingen indelning i skötselområden. Hela reservatet består således av ett skötselområde.

4. Mål och åtgärder för skötselområden**4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus**

Syftet med att formulera kvalitetsmål är att få ett mått på gynnsam bevarandestatus för prioriterade bevarandevärden. Genom att välja lämpliga kvalitetsmål ska man kunna få ett mått på om skötseln uppfyller syftena med reservatet.

Kvalitetsmål

Det är gynnsam bevarandestatus när:

- naturtypen barrnaturskog, "västlig taiga", har utbredningen 21 hektar (riktvärde)
- naturtypen "dystrofa sjöar" har utbredningen 1 hektar (riktvärde)
- naturtypen "fattigkärr med inslag av svagt välvda mossar" har utbredningen 2 hektar (riktvärde)
- naturtypen "skogbevuxen myr" har utbredningen 3 hektar (riktvärde)

4.2 Skötselmål och föreskrifter för skötselSkötselmål

- Skötselmål för barrnaturskogen, fattigkärr, dystrof sjö och skogbevuxen myr är fri utveckling

Skötselföreskrifter

- Bränders släckning. Från naturvårdssynpunkt är det angeläget att skogssuccessionerna får utvecklas så nära det naturliga som möjligt och att brandkontinuiteten om möjligt bibehålls. Om brand skulle uppstå inom reservatet skall brandbekämpningen ha som målsättning att skydda skogen utanför reservatet. Brandbekämpning inom reservatet skall ske med så skonsamma metoder som möjligt.
- Stormfällning. Vid större stormfällningar eller där stormfälld volym överstiger den gräns skogsvårdslagen stipulerar ligger ansvaret på förvaltaren att vidtaga de åtgärder som bedöms erforderliga för att motverka insektsangrepp och skada på omkringliggande skogsmark.

4.3 Information, friluftsliv och turism

Någon allmän väg eller markerad stig som leder besökaren till reservatet finns ej. Informationstavlor kommer att sättas upp i anslutning till reservatet. Dessutom kommer en informationstavla att sättas upp i Putbergets naturreservat som är beläget ca två km nordväst detta naturreservat (se karta sid 6).

4.4 Jakt

Jakten inom området regleras inte av reservatsföreskrifterna. Jakten bör dock bedrivas i enlighet med god jaktsed.

5. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Uppföljning av kvalitetsmål	Vart 5-10:e år	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag/miljöövervakning
Tillsyn av föreskrifter	Årlig	Hela reservatet	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag

6. Dokumentation och uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljning görs för att ge svar på om bevarandevärdena har den gynnsamma bevarandestatus som avsågs när målen formulerades. Eftersom skötsel mål för reservatet är fri utveckling är endast uppföljning av kvalitetsmål tillämpligt för detta reservat. Huvudansvarig för uppföljningen är länsstyrelsen. Arealbedömning av utvalda naturtyper görs vart 5:e till 10:e år.

7. Kostnader och finansiering

Staten genom länsstyrelsen och Naturvårdsverket svarar för alla kostnader i samband med naturvårdsförvaltningen.

Åtgärd	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser	Anslaget för områdesskydd
Informationsskyltar	Vårdanslaget
Uppföljning av kvalitetsmål	Vårdanslag/miljöövervakning
Tillsyn	Vårdanslaget

Datum

Dnr

2001-12-14

231-2552-2001

8. Karta utvisande placering av informationstavlor

